

VOJTĚCH
VODOCHODSKÝ

VOJTĚCH
KOTEK

TÁNA
PAUHOVÁ

STANISLAV
MAJER

MARTIN
HOFMANN

FILM JIŘÍHO MÁDLA

VLNY

POKUD TO ODVYSÍLAJÍ, ZMĚNÍ SVĚT

METODICKÉ LISTY PRO PEDAGOGY
VYŠŠÍCH ROČNÍKŮ ZŠ A STŘEDNÍCH ŠKOL

FILM VLNY

FILMVLNY

O FILMU

Dobový film Vlny režiséra Jiřího Mádlu ukáže napínavé a doposud utajené příběhy novinářů Československého rozhlasu.

Na konci 60. let, kdy zněl z rádiových vln rock-and-roll a studentské revolty měnily svět, nastoupí starší z bratrů do prestižní redakce rozhlasu. Záhy se ocitne v nebezpečném souboji redaktorů a tajných služeb. Ve víru událostí půjde brzy všem o život a hlavní hrdina stojí před drsnou volbou: ochránit bratra, nebo pravdu a kolegy?

Film je inspirován skutečným příběhem skupiny novinářů mezinárodní redakce Československého rozhlasu a jejich odhodláním přinášet nezávislé zprávy za každou cenu. Hlavním tématem filmu je ochrana svých blízkých v těžkých podmínkách. Invaze vojsk Varšavské smlouvy patří mezi nejikoničtější momenty naší novodobé historie, vždy byla ale vyobrazena pouze jako kulisa na pozadí jiných příběhů. Ve filmu VLNY se dostáváme do centra dění, do rádia.

Příběh je vystavěn na fiktivní postavě technika Tomáše, který má být metaforou běžného občana šedesátých let v ČSSR. O světě toho moc neví, neumí cizí jazyky, má v sobě silně zakořeněný strach a veškeré jeho úsilí jako by se zúžilo na ochranu svých bližních, a to i za cenu skoro samozřejmého zapření ideálů a sebe sama. To, co se v průběhu scénáře promění, je hrdinova definice toho, co je tou skutečně nedílnou součástí našeho životního štěstí, kterou je potřeba chránit.

SYNOPSIS

Pokud to odvysílají, změní svět!

Redakce mezinárodního života Československého rozhlasu proslula pod vedením Milana Weinera. Pracovali v ní odvážní novináři, celebrity své doby, jejichž plakáty zdobily zdi mnohých domácností. Mezi tehdejší žurnalistické ikony Jiřího Dienstbiera, Věru Štovičkovou či Luboše Dobrovského se dostává mladík Tomáš. Vlastně tak trochu omylem, místo v redakci bylo snem jeho mladšího bratra Pavla. Tomáš se dosud staral hlavně o to, aby byli oba v bezpečí. Netuší však, že místní redaktoři jsou v hledáčku tajných služeb. Ty se o činnost v redakci začnou zajímat o to víc, když se objeví nahrávka, jejíž odvysílání by mohlo změnit osudy mnohých. Čas se krátí, napětí narůstá, je třeba jednat. Stane se Tomáš jedním z těch, kdo se zapíše do historie, nebo bude chránit nezletilého sourozence, to poslední, co po smrti rodičů zbylo z rodiny?

Jiří Mádl ve svém nejambicióznějším filmu odtajňuje skutečné dobové události v uhrančivém špionážním thrilleru o důležitosti rodiny, o boji za svobodu a o jedné nahrávce, která může změnit běh dějin. Hlavní roli režisér svěřil Vojtěchu Vodochodskému, dále se ve snímku představí Stanislav Majer, Martin Hofmann, Vojtěch Kotek, Táňa Pauhofová nebo Marika Šoposká.

TVŮRCI

Scénář a režie

Jiří Mádl

Producentka

Monika Kristl

Dramaturgové

Marcela Pittermannová, Jack Sidey

Kamera

Martin Žiaran

Střih

Filip Malásek

Hudba

Simon Golf

Zvuk

Viktor Ekrt

Architekt

Petr Kunc

Umělecké maskérky

Jiřina Pahlerová, Adéla Anděla Bursová

Kostýmní výtvarnice

Katarína Štrbová Bieliková

Slovenská producentka

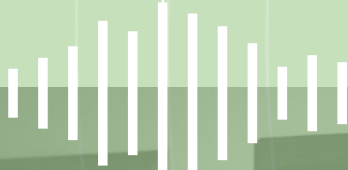
Wanda Adamík Hrycová

Koproducenti

Český rozhlas, Česká televize – kreativní producent
Jaroslav Sedláček, Barrandov Studio,
a. s., innogy a RTVS

Za podpory

Státní fond kinematografie, Pražský audiovizuální
nadační fond, Plzeňský kraj a Audiovizuálny fond

V HLAVNÍCH ROLÍCH

Vojtěch Vodochodský, Ondřej Stupka, Tatiana Pauhofová,
Stanislav Majer, Vojtěch Kotek, Marika Šoposká,
Petr Lněnička, Matyáš Řezníček, Petr Halíček,
Martin Hofmann, Jacob Erftemeijer, Jan Nedbal,
Tomáš Maštálir, Igor Bareš

HERCI A TVŮRCI, CO ŘEKLI O FILMU

Režisér filmu

Jiří Mádl

„Prvním popudem byl zájem o lidi v redakci. Zaujala mě kapitola v Souborné historii Československého rozhlasu, na jejím základě jsem si koupil biografii Věry Šťovíčkové, Jana Petráňka, postupně se to scházelo. Celé mládí jsem vlastně uvažoval jen o dvou povoláních: buď diplomat nebo novinář. V té zahraniční redakci se alespoň pro mě obojí spojovalo. Když jsem se potkával s pamětníky, tak aniž bych věděl, kudy se vydám, nejceněnější pro mě bylo, jak vyprávěli o pražském jaru a o okupaci. Přišlo mi, že je to dost v kontrastu s tím, co o té době vidáme nebo slyšíme. Líbila se mi jejich neporažená nálada, byly to výpovědi vítězů. Vůbec si nepřipouštěli, že by někdo nad nimi nějakými tanky a represemi vyhrál. A že by oni prohráli tím, že pak přišli o zaměstnání apod. Měli takový ten pohled, že strach může budit každý blbec, respekt ale málokdo. Takový ten rozdíl mezi tím kultivovaným světem evropským a tím primi-

tivním ruským. Fascinovalo mě to natolik, že jsem zatoužil přenést ten pocit i na diváky,” vypráví režisér Jiří Mádl.

Co režiséra inspirovalo?

„Mojí největší inspirací jsou především dva filmy. Z filmařského hlediska, vizuálním zpracováním a dynamikou je to Argo, novinářskou komunitou a pocitem přítomnosti v redakci Dobrou noc a hodně štěstí,” popisuje režisér. „Chtěl jsem, aby náš film byl blockbuster, evropský blockbuster. A některé scény by nešlo zafinancovat. Mrzelo by mě, kdyby z filmu o událostech takového významu byla jen komořina, chtěl jsem, aby snímek měl jistou velikost – hlavně v té druhé půli, kdy se děj trochu mění.

Měli jsme štěstí a dali jsme si s tím obrovskou práci. Dozvěděl jsem se, že jakýsi mladý Španěl přivezl do České televize záběry svého otce kameramana, který byl tehdy v Praze. A ty záběry byly nejen barevné, ale také kvalitní díky tomu, že šlo o práci profesionála. Pídili jsme se ale také po dalších zdrojích, které třeba dosud nebyly zdigitalizované. Nakonec jsme získali obrovské množství materiálu. A pak přišla ta poměrně drsná práce se těmi kvanty probrat a najít to, co by se mohlo použít. Tehdy mi došlo, že by to mohl být docela velký film i bez nutnosti dané scény rekonstruovat. Barvení a postprodukční práce na tom sice byly také drahé, ale ne tak drahé jako zapálit Prahu,” uzavírá Jiří Mádl.

Vojtěch Vodochodský

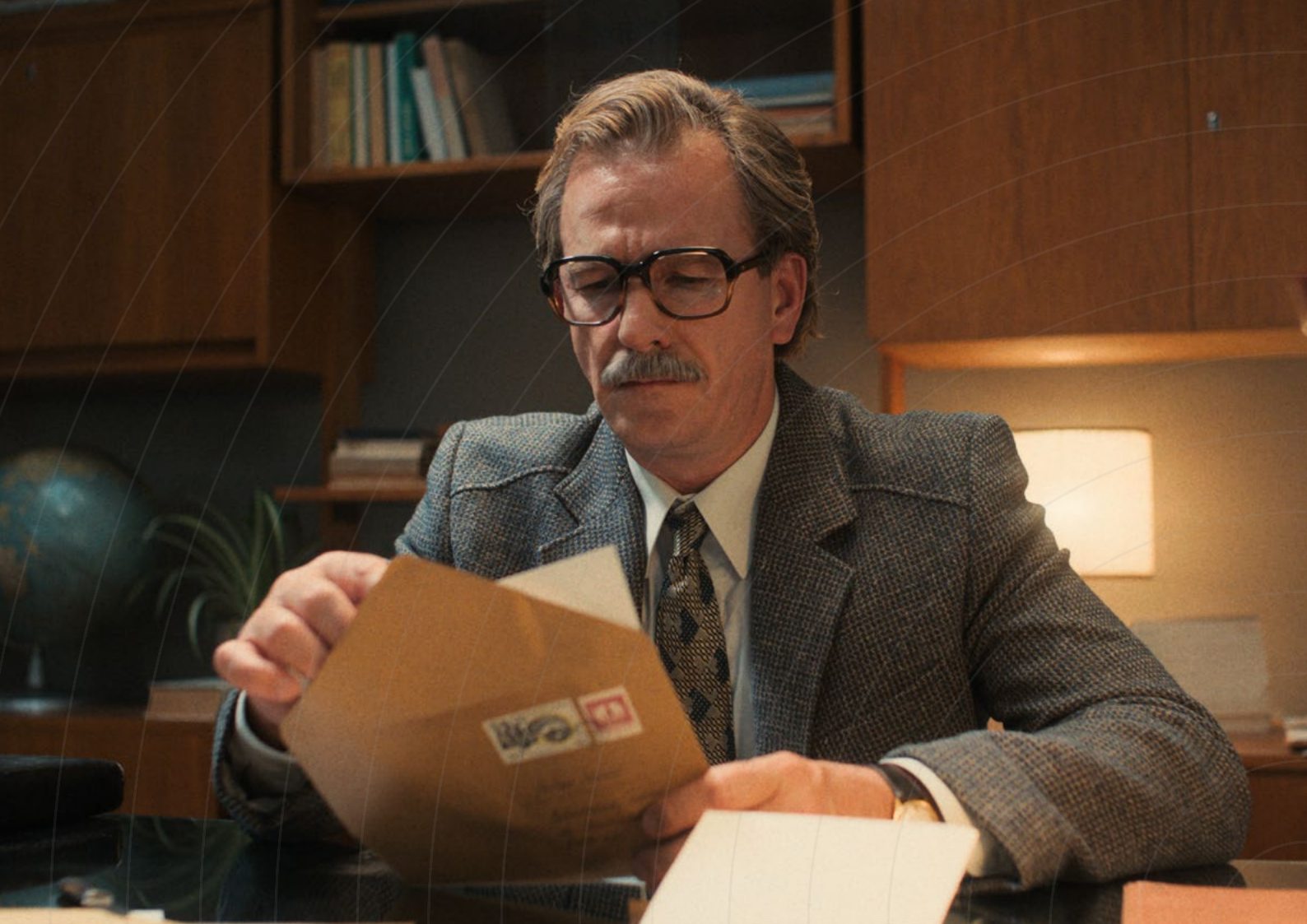
Vojtěch Vodochodský ztvárnil Tomáše. Tomáš se dostává do proslulé zahraniční redakce Československého rozhlasu vlastně náhodou, netouží tak jako mladší bratr být novinář. A zůstává tam hlavně, aby bratra chránil. Přesto jeho rozhodování, zda chránit rodinu, nebo se postavit tehdejší moci a jednat v zájmu většího dobra, vypadá jako neřešitelná, až Sofiina volba.

„Věřím, že já i všichni ostatní, co se na Vlnách podíleli, máme podobně nastavené hodnoty. Takže z morálního hlediska vciťování nebylo složité. Ty drobnější nuance postavy jsme pak hledali v rámci hereckých zkoušek a během natáčení,” popisuje svou roli Vodochodský.

Hlavním tématem filmu je ochrana svých blízkých v těžkých podmínkách, jak se na toto téma dívá herec?

„Ochránit rodinu a nejbližší je pro mě priorita i teď, takže věřím, že by tomu tak bylo i v dobovém kontextu Vln. Takové věci se ale představují těžko. V případě Tomáše to bylo „něco za něco“ a musel se kompromitovat, pokud chtěl rodinu chránit,” dodává herec.

Stanislav Majer

Stanislav Majer ztvárnil ve filmu Milana Weinera. Ten byl šéfem zahraniční redakce Československého rozhlasu, kde podnikal k nelibosti vedení různé nevídané kroky, které vedly jak k lepšímu kontaktu s posluchači, tak ke snaze o vysílání co nejobjektivnějších zpráv. Narodil se v liberální židovské rodině a vyrůstal v Praze poblíž Flory v domě postaveném bytovým družstvem spisovatelů a novinářů. Za druhé světové války byl transportován nejprve do Terezína, poté do

dalších koncentračních táborů včetně Osvětimi a Buchenwaldu, nakonec se mu podařilo spolu s kamarádem Arnoštem Lustigem uprchnout. Ten útěk později Lustig zaznamenal v povídce Démanty noci. V letech 1950–1951 působil jako dopisovatel Rudého práva a ČTK z Číny, odkud byl ale po vlně stranických čistek s antisemitickým podtónem odvolán. Vedle ztráty zaměstnání ho tehdy zradilo i zdraví, podlomené pobyt v koncentračních táborech a propukla u něj tuberkulóza.

Do roku 1963 působil jako tiskový referent v Československo-sovětském institutu a také na Ministerstvu výkupu. Pak začalo jeho slavné angažmá v Československém rozhlase. Coby vedoucí Redakce mezinárodního života Weiner prosadil řadu žurnalistických reforem. Zavedl například živé vysílání, zprávy přicházely přímo od zahraničních agentur jako Reuters, nikoli od cenzurované ČTK jako dosud. V pořadech jako Mikroforum mohli posluchači nově volat přímo do studia.

„Milan Weiner byl fascinující osobnost s naprosto přirozenou autoritou a já k němu vzhlížím jen s nekritickým obdivem. Byl to vynikající a velmi odvážný novinář, manažer a vizionář. Je evidentní, že pražské jaro by bez Milana Weinera nebylo takové, jaké bylo. Byl to skvělý a milovaný šéf. BOSS, jak ho v redakce Československého rozhlasu s láskou přezdívali. Okamžitě po jeho nástupu dokázal ze skupiny skvělých novinářů, kteří však trochu podléhali jisté soutěživosti a solitérství, vytvořit jeden soudržný a perfektně fungující tým. Rozhlas s jeho nástupem získal úplně novou – efektivnější dynamiku. Najednou tu byla rychlá, moderní a kritická novinařina

na úrovni, která se snažila posluchače přesvědčit o tom, že je možné myslet a nahlížet na svět svobodně a kriticky. V kontextu doby to působilo jako zjevení. Po 20 letech temna tu najednou byl Československý rozhlas, který v čele s Weinerem směřoval posluchače k demokratickému smýšlení. Rád bych ještě zmínil dvě vzpomínky na Milana Weinera z doby, kdy byl v Osvětimi a v Buchenwaldu. Uprostřed toho šíleného a beznadějného pekla chodí po táboře vysoký, šedovlasý Žid, který svou výškou přitahuje pozornost mrňavých dozorců tím, že ho často surově zbíjí a on se vždy z toho bláta zvedne a motivuje ostatní vězně nezničitelným optimismem a větou: „Dočkáme se

svobody.“ Ta druhá vzpomínka popisuje, jak se Weinerovi a několika dalším vězňům podařilo na konci války uprchnout z pochodu smrti. V nestřeženou chvíli se najednou rozeběhli proti příkré lesní stráni, což se vzápětí ukázalo jako špatná volba – objevil se totiž jeden z nejtvrdších dozorců, rottenführer Hack. Skupinka se chtěla otočit a vrátit, což by byl jejich konec. Weiner ale zavelel: „Žádný srání, jde se dál!“ Mávnutím ruky a se slovy: „Auf Wiedersehen nach dem Krieg, Herr Rottenführer,“ se rozloučil s konsternovaným esesákem. Díky tomu přežili. Tohle myslím vystihuje Milana Weinera naprosto přesně,“ popisuje svojí roli Majer.

Táňa Pauhofová

Herečka si zahrála výjimečnou redaktorku elitního týmu Milana Weinera – Věru Šťovíčkovou. Mimořádnou osobnost, přísnou, odvážnou a nekompromisní ženu, která se dokázala postavit svému strachu. Původně chtěla studovat jazyky, ale náhoda v podobě povinných prázdninových brigád ji ještě před maturitou zavála do Československého rozhlasu. Od roku 1949 tam působila na stálo. Když si vedení rozhlasu uvědomilo, že potřebuje mít vlastní informace ze zahraničí a hledali se dopisovatelé z Paříže, Londýna či Varšavy, Šťovíčková se v roce 1956 dostala

právě do polské metropole. Po krátké zkušenosti z Albánie přišla exotičtější lokace. Do Afriky sice sháněli muže, ale ona jediná byla ochotná jet a zároveň uměla jazyky. Na jaře 1968 se vrátila z Alžírska domů, aby se podílela na domnělém obrodném procesu. Při útoku vojsk Varšavské smlouvy se účastnila protiokupačního vysílání. Krátce po začátku okupace byla z rozhlasu spolu s řadou kolegů vyhozena. Nesla to těžce, dlouho nemohla najít práci. Později se stala signatářkou Charty 77 a živila se mimo jiné jako překladatelka pod cizími jmény – vedle de-

tektivek s manželem přeložila sedmisetstránkový kulturně antropologický opus Jamese Frazera Zlatá ratolest. V roce 1990 odolala pokušení vrátit se do rozhlasu a zůstala u překládání.

Co má herečka se svojí rolí společného?

„Ráda bych řekla, že jsem jako ona, ale asi až tak fandit si nemůžu. Ale touha po spravedlnosti a to, jak se nevzdává, to bychom mohly mít společné,“ říká Pauhofová.

JAK SE STUDENTY PRACOVAT?

ÚVOD PŘED PROJEKČÍ FILM NASTOLUJE TATO TÉMATA

- Ochrana svých blízkých v těžkých podmínkách
- Invaze vojsk Varšavské smlouvy
- Fungování médií, hlavně rozhlasu v roce 1968
- Pražské jaro
- StB a tajná služba
- Cenzura
- Dočasné otevření hranic a s tím spojená emigrační vlna

DOTAZNÍK PO PROJEKCI

- Jaký v tobě film zanechal pocity?
- Je něco, čemu jsi nerozuměl/a?
- Jaká role se ti nejvíce líbila?
- Myslíš si, že se Tomáš zachoval správně? Mohl podle tebe udělat něco lépe?
- Slyšel/a jsi o okupaci od svých předků?
- Znáš někoho, kdo okupaci zažil? Můžeš s tímto člověkem toto období osobně probrat?

FILM VLNY

FILMVLNY

